

Svensk sjuksköterskeförening är en ideell förening som företräder professionens kunskaps- och vetenskapliga område omvårdnad. Vi tar ansvar för och engagerar oss i omvårdnad – i forskning, etik, utbildning och kvalitet – för professionens och patientens bästa.

Svensk sjuksköterskeförening lämnar härmed föreningens svar på Remiss SOU 2025:62 *Ansvar för hälso- och sjukvården*, Volym 1 *Bedömningar och förslag* och Volym 2 *Underlagsrapporter*. Diarienummer S2025/01127.

Vårdansvarskommittén har haft i uppdrag att utreda möjligheterna till ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för den regionala hälso- och sjukvården. Fokus har legat på huvudmannaskapets kärna – ansvaret att tillhandahålla vård enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30).

- Kommittén lämnar inget förslag om ett helt statligt huvudmannaskap.
- Kommittén avråder från ett delvis statligt huvudmannaskap.
- Kommittén föreslår ett ökat statligt ansvar för vissa områden i hälso- och sjukvården.
- Kommittén anser att statens styrning av hälso- och sjukvården behöver stärkas och förbättras och lämnar förslag om detta.

Vårdansvarskommittén lyfter att statens styrning av hälso- och sjukvården behöver stärkas och förbättras bland annat gällande kompetensförsörjning. Kompetensförsörjning handlar om att på kort och lång sikt säkerställa att verksamheten har tillgång till medarbetare med rätt kompetens. I detta ingår analys av kompetensbehov, utbildning, rekrytering, att behålla medarbetare med rätt kompetens samt hur medarbetarnas tid och kompetens används.

Svensk sjuksköterskeförening välkomnar utredningens arbete och delar ambitionen att stärka statens ansvar för kompetensförsörjning, forskning och jämlik vård. Svensk sjuksköterskeförening ser dock behov av förtydliganden och kompletteringar för att säkerställa att sjuksköterskors funktion och mandat, fortbildning och omvårdnadsforskning ges den tyngd som krävs för en hållbar utveckling inom framtidens hälso- och sjukvård.

Sjuksköterskors roll i kompetensförsörjningen

Vårdansvarskommitténs utredning SOU 2024:9 belyser den akuta bristen på sjuksköterskor, särskilt specialistsjuksköterskor, och understryker behovet av ökad statlig samordning av grundutbildning, specialistutbildning och kompetensförsörjning. En central samordningsfunktion och stärkt samarbete mellan aktörer föreslås för att skapa en mer effektiv och långsiktigt hållbar lösning. Svensk sjuksköterskeförening betonar att sjuksköterskor är grundpelare i hälso- och sjukvården och en drivande kraft i omställningen till god och nära vård. Staten bör därför ta ett tydligt ansvar för nationell dimensionering av utbildningsplatser och långsiktig planering av kompetensförsörjningen för sjuksköterskor, i nära samverkan med universitet och högskolor.

Fortbildning är en patientsäkerhetsfråga

Utredningen visar på stora skillnader mellan regionerna när det gäller fortbildning. Svensk sjuksköterskeförening anser att fortbildning ska vara en rättighet och en skyldighet, både för arbetsgivare och för sjuksköterskor, med statlig reglering och uppföljning. Detta är inte enbart en professionsfråga, utan en central del av patientsäkerheten och hälso- och sjukvårdens kvalitet. Vi stödjer därför förslag om nationell samordning och rekommenderar att fortbildning för sjuksköterskor lyfts fram explicit i det fortsatta arbetet.

Omvårdnadsforskning

Utredningen framhåller behovet av stärkt klinisk och verksamhetsnära forskning, men nämner inte särskilt **omvårdnadsforskning**. Omvårdnadsforskning ger evidens som stärker vårdens förmåga att möta patienters och närståendes behov samt bidrar till insatser som främjar hälsa och livskvalitet. Staten bör:

- Säkerställa långsiktiga forskningsresurser för omvårdnad.
- Möjliggöra förenade anställningar för sjuksköterskor där klinik, forskning och undervisning integreras. Införa en nationellt avtal för Vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (Vulf) för sjuksköterskor för att skapa hållbara kombinationstjänster, stärka karriärvägar och säkerställa hög kvalitet i både vård, forskning och utbildning.
- Stärka förutsättningarna för forskningsanknytning mellan regioner, kommuner och lärosäten, där omvårdnadsforskning har särskilt stor betydelse.

Etiska dimensioner

Utredningen lyfter rättvisa och jämlikhet som etiska frågor i resursfördelning och tillgång till hälso- och sjukvård. Svensk sjuksköterskeförening anser att även sjuksköterskors professionella etik – att främja hälsa, lindra lidande och värna patientens värdighet – måste beaktas i styrningen av hälso- och sjukvården. Statens förstärkta ansvar bör inkludera åtgärder som stödjer etisk reflektion, dialog och ledarskap i vårdens praktik. Detta är avgörande för att behålla och utveckla professionens förtroende och därmed vårdens kvalitet.

Samlad bedömning

Svensk sjuksköterskeförening anser att SOU 2025:62 är ett viktigt steg mot en mer jämlik och hållbar hälso- och sjukvård. Vi efterlyser dock att sjuksköterskor/ specialistsjuksköterskor, deras fortbildning och omvårdnadsforskning lyfts mer explicit i de kommande förslagen och genomförandeplanerna. Genom att stärka dessa områden kan staten säkerställa en kunskapsbaserad, jämlik och personcentrerad vård.

Stockholm 2025-10-03

Oili Dahl, ordförande Svensk sjuksköterskeförening, leg. ssk., med.dr.

Alexandra Eilegård Wallin, leg. ssk., med.dr. Sakkunnig forskningsfrågor
Svensk sjuksköterskeförening

Ann-Charlotte Falk, leg. ssk, med.dr. docent. Sakkunnig i internationella
frågor och etik Svensk Sjuksköterskeförening

Marie Iwarzon Östlund, kanslichef Svensk sjuksköterskeförening, leg. ssk.,
med.dr.